

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

вносять: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на шість місяців 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:
на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висилкою
щодня 5 доларів або 10 руб.
Поодиноким число по 10 сотяків.

Телефон Редакції ч. 1484.
Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАНА

Християнсько-суспільний деньник.

„Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.“ — З Русланових повілків М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руських свят о 5 год. по полудні. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише а попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповідки звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланим“ 40 сот. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки

Рушене чи польщене?

Часто появляють ся в „Slowie polskiem“ і других сего рода часописях дописи з різних сторін нашого краю, особливо із східної его части, в котрих бують на тревогу. „Sąd się rutenizuje, szkoła się rutenizuje, zagrożony posterunek, ratować osłabioną pozycję, polowie, Rado narodowa i t. d. spieszcie na pomoc, ratujcie!“

Читаючи се, не можемо з дива зійти, як се можливе у нас, особливо в східній Галичині, де в руках самих Поляків остають всі становища від найвищих до найнижчих, що би допустили до покриття свого стану посідання? Якуж ціль мають ті алярми? Хибавь ся одну, щоб через публичну віби опінію вплинути на свої міродатні чинники і не допускати на якусь нераз навіть више стеновище Русина, коли він се міг би і повинен занят. У сих лідарів пера, особливо з під всепольского стягу, пересяклих ненавистю до всего, що руске, заникло чувство справедливости, недоглянеш етики, тож не перебирають в середниках, а всяка дорога добра, котра веде до здійснення, Дневникарство, то лише одна дорога, якою вливають на урблене опіні, а широко розгалужена сіть організацій по краю, повітах, містах і місточках має голошені дневниками кличі переводити в діло і прийильновувати їх виконаня.

Необзакомлений з сею практикою міг би подумати, що дійсно де десь ім кривда, що справді стало ся таке чудо, що рушчить ся якийсь уряд, а тимчасом се покривка, се пустий алярм, стріл на вітер, що криве за собою иншу ціль.

Пригляньмо ся дійсности бодай в найзагалівніших чертах. Перейдім всі уряди державні як суди, починаючи від висшого кра-

вого, аж до начальників повітових судів, дирекції скарбової, адміністраційні власти, почту, автономічні уряди, шкільних інспекторів, директорів всякого рода шкіл і т. д., всюда на початкових місцях подибемо самих Поляків. Чиж би ті мали допускати ся рушеня якого уряду, або школи? Чи то мислиме? А мамо сего від часу до часу бують часописи на тревогу і взивають всіх могучих до береження „stanu posiadania“.

Тактика їх випробована десятками літ каже не допускати до жадного видійшого становища Русина і коли тільки ходять о обсаду якогось з тих становищ, счиняєсь алярм по часописях, місцеві агенди шлють обширні дописи, оперті на перекручуванях фактах, за тим ідуть довірочні писма, всякого рода представлення, депутації, щоб лишень та, або друга посада не дісталась в руки ненависного Русина, а ще до того Українця. Коли заїде вже конечність заіменованя Русина на яке становище, однак рідко де на шефа, хотай би невеличкого уряду, то місце се дістає ся москвофілови, або bardzo porządnemu Starogusiniowi, на що маємо доволі доказів.

Сей стан діймаючо обиджає наряд, а пригноблює урядників Русинів, бо прямо годі арозуміти, длячого в правовій державі урядники Русини, з такими самими кваліфікаціями що й Поляки, а нераз і лучшими не можуть дослугуватись висших становищ?

Ще в судівництві, хотай не допускають до становищ шефів, то бодай поодинокі доходить до становища вадрадників, але по других урядах, де аванс утруднений, там не реходять на пенсію по многих літах служби яко відрядні урядники, коли їх молодші товариші аванзують до найвисших степенів, на чобі ім з права приналежности до народу належалась і висші становища. Стан сей напов-

няє огірченем і кличе грімко о зміну відносин.

Як по різних урядах, подібно або ще гірше десь в народнім і середнім шкільництві не згадуючи вже о висшім.

Посади окружних інспекторів, директорів виділових і більше клясових шкіл майже виключно, а управителів переважно обсаджени Поляками, а навіть до рідких случайв належить, щоб по містах були учителі Русини. Знайдєсь де при якій школі случайно кілька учителів Русинів, або старєсь громада о викладну руску мову для своїх дітей, сейчас читавш алярм на рушене і поклик до ратованя zagrożеного становища. Подібно має ся річ і по середних школах. Лишим на боці справу обсади директорів в західній Галичині, а погляньмо, чи бодай одно місце директора при державній гімназії, навіть утравквістичній або в школі реальній з викладною польською мовою займає Русин? Прецінь по сих школах є велика часть учеників Русинів і школи сі призначені для всего населеня краю, а не виключно для Поляків. Служать при них хотай досить рідко і учителі Русини, але місця директора для них нема. Уже чуємо надходячий алярм за висловлене сеї гадки, що не досить Русинам місць даректорів по руских гімназіях, а ще в своїй ненавистности хотіли загартати стан посідання по польських школах. Ту бодай здавало ся се справедливим. Мають Русини свої гімназії, котрих що де сяють літ прибуває по одній, а по них своїх учителів і директорів, тож не повинні пхати ся до польських гімназій (і не пхають ся). Але чомуж посади шкільних інспекторів, всяких директорів виділових і народних шкіл та учительських семінарій займають майже виключно самі Поляки? Прецінь східна Галичина на замешкана переважно Русинами, по пові-

тах є школи з викладною рускою мовою, а по школах нераз більша часть учеників Русинів, чомуж як раз серед сего стану самі Поляки мають мати монополію до сих посад? Чиж би Русини не надавались зовсім на сі становища, чиж би не доставалим відповідної кваліфікації? Під сим оглядом лучають ся дуже комічні, а заразом болючі і пригноблюючі положеня у відносинях підвладних до колишніх собі добре зі здібности і замилованя до заводу і праці знавих товаришів.

Подібно має ся річ з учительскими семінаріями. — Обмипім приміщені в західній Галичині, а гляньмо на обсаду директорів і учителів по утравквістичних 10-ох семінаріях в східній части краю. При сего рода закладах головним услівем, крім заводої здібности має бути знане обох викладних мов, а мимо сего кілька директорів і учителів сих заведень з поміж Поляків може ся виказати доповненем сего услівя, а в додатку мов на глум є між ними заледво двоє Русинів. В закладах сих на підставі права повинно ся часть предметів викладати по руски, тимчасом аж краєва власть шкільна була спонукана пригадувати в женських семінаріях сей обовязок.

По появі сего запитаня, чи порученя, читали ми різного рода заяви, вічеві резолюції, протести, піднесено алярм на gubernie naszym zakładów. Чиж би се було кривдою для Поляків, що заклади покликані до виобразованя учителів для руских і польських шкіл мають сповнити бодай в части свій обовязок?

Видно так розуміють! Заіменує де власть шкільна одного-двоє учителів Русинів при якій семінарії, знов читаємо нові алярми, kurczenie stanu posiadania. Опорожнить ся місце директора, знов алярм wzywianie pomo-

Гріх

— Це маю оден гріх та не знаю, чи говорити.

— Кажіть всьо. По що з собою брати? Що з землі, най на землі і останеть ся.

Повела пальцями по чолі, мов граблями по груді і встромивши погасаючий погляд в кут, говорила беззубими устами.

— Або я знаю, кілько то літ — богато! Щойно зачали були проповідати про тую Америку. Казали, що там землі, як моря, що податків нема, секвестри не швирять по селах — нічо. Говорили, що до війска не беруть і людям гроші виділюють, як котрий хоче будувати ся.

Десь про того, і „мій перший“ розвідав тай ані суди Боже затримати: „йду, та йду“. Не вдержала я — вібрав ся.

— Не плач — каже — не покину тебе. Наскладаю кілька соток, може й кільканайцять тай верну.

— А якже тобі через тільки море вернути! — плачу я. — Ти там, а я ту, на діди зійдемо, більше нічо.

Поїхав. Поплакала я, посумувала який тиждень, тай, як не шкнє в руки, як не возьму ся до роботи — пуд! Не дам я дітям загабати — ні. А люди дивлять ся, тай тільки головами покивають. „Марина — кажуть — за двоє робить, за себе і за чоловіка“.

А дав був Бог якийсь щасливий рік; збіже вродило, сіна такі, як гай. Продала я дещо, купила телицю — приховала. За рік — вже і корова є. Так мені йшло, як з платка. Уже у мене і тіло є чим прикрити, і в губу кинуті і крейцар при дупі телепає ся. Га-

вднина. Як би знала, де пробувавш, написала би, щобсь вертав. Є до чоґо. І так без хлопца не обійду ся. Але пиши ту, куди хоч..! Навіть не відозве ся, чи живий він, чи вмер? Ходила я до міста, радила ся — нічо. Треба мені наймита питати, бо синок малий, щойно до школи ходить, ще й полїна не перетне. Нема що! Трафив ся якийсь — згодила. Десь аж з другого повіту. Надав ся. Роботу знав тай не чекав, аж я ему скажу: роби! Вам до всього брав ся.. Служить він рік, служать два — добре. Зразу він мені: „газдине“, а далі взяв казати „Маріє“. Зразу спав коло коний, а далі ливав ся в хаті — о так, о! Тяжко чоловікови охоронити ся від гріха. Страх тяжко! Сонце сьвітить, земля до него розвертаєть ся, родить — пуд Божий! А мій чоловік аж за морем. Літа йдуть — може він і не верне.

— Як би мав гадку вернути, то написав би, а так видно, що не думає. Може вмер, може на морі згинув — переконув мене мій наймит. Переконав..

Прійшла на світ дитина. Наїла ся я сорому за всі часи.. Газдиня!

Аж одного разу кличуть мене до староства.

— Пришло письмо — говорять — що твого чоловіка вбили. Ікав морем, віз тисяч срібла і по дорозі замордували его, як спав. Що мав у кишені, забрали, а тисяч срібла, що були заховані у чоботі між двома підшвами, не дошукали ся. Лишвили також метрику і паспорт. Знак, що не хто другий, а він. Маєш! Ти вже вдовиця!

Взяла я та не знала, чи плакати, чи тішити ся. Жаль було небіжника. Все таки мій перший, шлюбний чоловік, батько двоім ді-

там. Котра би не плакала? Але як подумала я, що тепер можу з Федором, (ніби з тим моім наймитом), авінчати ся і сорому позбуті, то аж лєкше на душі зробило ся. І було мені так, як би хто серце на двоє перерівав; одна половина плаче, а друга сьміє ся. Так. Пішли ми до сьвєченика, до того, що був перед вами — звичав нас, дай му Господи вінець небесний, навіть вічо не кавав, не гнівав ся.

— Великий Бог і дивні его діла — говорив, приймаючи на заповіді. Таки правда, що великий! Жиемо. Уже й діти полідростали, вже мені й волос став на висках сьвітлі, як би хто муюко в мльні притряс. Аж якось, саме перед Різдом, така вам заверуха зірвала ся, що носа тяжко за поріг показати. Діти порозходили ся, чоловіка (ніби того другого), також нема, така я неспокойна, що ради собі не можу дати. Ніби хто які чари завдав, аж за серце стискає. А ту ще пєс вийшов аж за ворота, витягнув шию на дорогу тай заводить. Тю, на тебе, дурний! Не зарив би ся у солону тай не сидів бись тихо! Аж чую — хтось іде. Ну, чи то раз хто небудь надхотє, а дивіть ся, тоді, то так, як би щось несамотовитого до мене наближало ся. Хрещу ся я, а ноги так трясуть ся, що не встою. Сілам.. Іде.. Уже ворота відчинило, вже під хатую, вже.. Господи Милосерний, що ви скажете? — він, мій перший чоловік, той, що его забил! Борода довга, ціла обсьїжена, брови позамерзали, як би де з леду виліз. Ну, таки так! Преці в мори лежав. На ногах і на раменах сніг. Глинула я тай мову умкнуло. „Чомуж ти мене не витавш, жінко?“ — каже — а я мовчу. „З тамтого світа приходжу, ха, ха!“

— Добре тобі жартувати — думаю — а я зі страху гину.

— Ну, не бій ся, не бій — тай бере мене за руку — я живий, з Америки вернув, гроші тобі привіз.

Чую я — рука тепла, голос той сам, в кишені годинник тикотить. Видно, що живий. Сів. Тай взяв вав оповідати, як він в тій Америці бідував, як лісів в Бразилії чистив, як там таки і добробив ся. Давно вже — говорив — хотів вертати, тільки хтось ему гроші вк ав і паспорт і метрику, тай не було з чим. Не писав, бо не вмє, а в тих лісах не було ні писаря, щоб по нашому вмє, ні почти, вічо. Та ще кавав, кілько ему прийшло ся бідувати, заки знав мастку добробив ся і до мене, до своєї жінки, міг вернути.

— Так, се не тебе, а того злодія на морі вбили? — питаю.

— Вбили — каже? — питаю.

— Таж вбили, а мені в старості екавала, що я вдовиця, ще й грошевіта, бо тих 1.000 срібла мені передали.

— Кара Божя, чиста кара Божя. Най му Бог милосерний простать. Також до дому рвав ся. Такий ходив як віск, в очах сох Не вдержав, мов добро забрав і вітк. Убили, кажеш? Най му Господь простать! Але, де діти? Чи сьпізнають они свого батька? — Питає, а мені серце знов, тарих! на дві половині; одна плаче, а друга сьміє ся. Що тепер мені бідній робити, як ему всьо того одовестити, як?

Сьджу я ні в тих, ні в сих, аж ту двері — рип! — входить мій другий муж.

Глинув на нас і зараз догадав ся. Став. Мій перший також з лави зірвав ся: „Жінко! А се хто?“ — питає.

— Він, кажу, Федір, мій другий чоловік,

су на ratunek, щоб борона Боже не дістало ся оно Русини.

Яким доказом сего є допись в *Słowie polskiem* ч. 322, де якийсь лицар бє на алярм з огляду іменованя двох учителїв Русинів і наповняє тревогою сердца родимців, що за рік може ще одна посада учителя математики і фізики дістати ся Русини за недостатчі відповідно кваліфікованого Поляка.

Всі ті розумованя і страхаки є тільки параваном сего, що дальше слїдує: „Trzeba tylko zrozumieć sytuację (що повинен Русин дістати посаду а не Поляк) а з tego musi wyrzucić i chęć.

Tej dobrej chęci i pewnego wyciagu należącej się mu sprawiedliwości oczekuje także społeczeństwo polskie po najwęższej władzy szkolnej w kraju przy obsadzeniu kilku posad dyrektorów seminariów nauczycielskich które bądź obecnie wakuja, bądź też opróżnią się w najbliższym czasie“.

Ось, до чого служили страхаки! За всяку ціну не допустити Русина до посади директора.

Ще цікавіше дальше. „Nie odmawiamy (?) do posad tych praw odowiednio ukwalifikowanym kompetencjom Rusinom, ponieważ jednak kompetencjami są także między starszymi głównymi nauczycielami seminariów, Polakami, przeto sprawiedliwość wymagałaby, aby Polacy uwzględnieni zostali wszędzie tam, gdzie stosunek narodowościowy w gronie nauczycielskiem przeważa dziś na korzyść Rusinów.“

Ось куда заїхав? Раді би ми бачити такий збір учительський, де би Русини перемогли!

Неповняне оно, чому як раз при сих закладах, в котрих з правила повинно бути по половині учителїв Поляків і Русинів — посади директорів мають виключно належати для Поляків, котрі навіть не в силі виказати ся знанем рускої мови.

Довше задержали ся ми при шкільництві, бо як раз на сю тему являє ся в часописах найбільше визиваючих алярмів, що кидає дивне світло на пануючі відносини.

Сим практикам і вдоволюваню всяких забаганок, підношених всякого рода лицарями пера повинно ся раз положити кінець, бо

А Федір вже тільки зубами скрегоче.

— Я ту господар.

— Моє право старше.

— Мій се труд, моя кєрвавица всюди.

— А моя батьківщина... тай кинули ся на себе.

Виділи ви два олені в лісі, як они натруть на себе, як рогами поціпають ся, ногами в землю зарипють ся і оден на другого пре, аж гомін лісами їде. Оттак то они оден до другого припали. Хата триціть, горшки з мисника геть летять, казав бись стїни порозпирають...

Вітер за вікнами вие...

Відступила ся я на бік, тай дивлю ся, ніби се мене нічого і не обходить. Геть мені ровум заступило.

Але, бачу мій перший став на ногах присідати. Звичайно з далека їде — втомив ся.

— Жінко, каже, поможи мені сей раз.

А я вам стою, як задеревіла, нічого не чую, не розумію.

— Жінко! — тай на землю звалив ся.

— Стій! — каже тоді до того другого — досить!

Виджу — силу по світлі розтратив, а ти єї зберіг.

— Твоє ту право.

Підвів ся, обтер лице — глянув на мене якось сумно, ніби з докором, подивив ся по хаті і вийшов, тільки вітер у комині завив.

Постояла я — а дальше, як не метну ся з хати! Хотїла завернути, щоб хоть вечерувів. Деж то тільки дорогу їхав. Але вже й слїд по нїм замело. Пішов в ту чорну ніч, пішов і не вернув ся. До нині...

* * *

— Більше не маєте нічого казати?

— А вам се мало? спитала, вдвеляючись здивованими очима в задумане лице панотця.

буїство їх не знає границь, не перебирає в середниках, а поминанє і усуванє способних оданиць зпоміж Русинів і недопусканє їх до займаня видніших становищ родить зневіру в справедливість і безсторонність покликаних властей і вщіплює огірченє в ряди урядників і учителїв.

Можна би цілі числа друкувати виїмками оголошених дописей на сю тему, а всі они свідчать про хоробливий стан, який втворив ся через неустанне затроюванє опінії суспільности і баламученє єї ріжного рода фікційними відомостями, звичайно тенденційно спрєпарованими. Се є доказом, як всепольска партия своєю широко розгалуженою організацією, дєвникарством і терором опанувала опінію суспільности. Супроти сего стану і факту, що в дійности майже всі вишні місця заняті Поляками, вводять ще переконанє кривди, коли Русин осягне яку посаду. Після всепольської реценти вщіпало ся переконанє, що не праця, не заслуга, а принадлежність до народу отвирає доступ до передових місць. З поміж других причин загальної натурї такі практики складають ся на ворожнечу, яка запанувала між обома народами, бо одних вбиває ся в зарозумілість і легковаженє другого народу і єго членів, яко менше вартного, другий чуючи кривду і легковаженє, обурює ся і мимохіть перенимає ся ненавистю до противника.

Для добра обох народів і варівнаня бодай в часті пануючих невідрадних відносин, повинно ся сего рода причини усувати.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставрациях, каварнях, торговлях і привіднувати нам нових передилатників в кругах своїх знакомих.

Політичний огляд.

Заграниця.

Мобілізація в Болгарії. „Eclair“ доносить в депеші з Турину, що болгарські сфїцири, які там пробували на науці у воєнній школі, одержали в Софїї приказ, сейчас явити ся в своїх гарнізонах.

Здає ся, що в звязи з майбутньою мобілізацією в Болгарії стоїть приказ французького міністерства війни до команданта фльоти в Тулоні, щобі приготував один кружляк до виїзду на турецкі води. Ціль їзди кружляка невїсна.

Ворохобня на Ікарії. „Secolo“ містить точний звіт про подїї на острові Ікарія. Населенє Ікарії вельми пляхотно обїїшло ся з забраними в полон Турками, бо заосмотрено їх в гроші і перевезено їх на побереже Малої Азії. Населенє Ікарії заявляє, що боронити буде свободи і надїє ся, що Італія, яка спричинила ворохобню на острові, в мирових переговорах удїлить населенцям Ікарії своєї помощи.

Альбанія успокоює ся. Тому, що воєнний запал Альбанців погасає, задумує Туреччина вицофати часть свого війська до Туреччини.

Рівночасно доносять з Царгороду, що нині появлять ся султанське „іраде“, санкціонуюче договір правительства з альбанськими вождями.

Австрія в обороні мира. У відєньских політичних кругах твердять, що гр. Берхтольд наміряє дати почин до порозуміння великодержав для підпомогї турецким змаганям, які зміряють до сповненя домагань Альбанців, а з другої сторони натиснути на балканські народи, щобі не перешкаждали одні другим в сповнюваню змагань і уможливили Портї політику, примінену до фактичних етнічних відносин.

„Neue freie Presse“ пишучи про се, підносить, що для переведеня заключеня мира між Італією і Туреччиною, треба мати на думці і скріплєнє становища турецького правительства у власнім краю, щобі оно могло як найскорше упорядкувати внутрішні відносини. Тодї правительство буде могло перевести свої наміри що до заключеня мира без страху, що опозиция єго мирові змаганя визискає до нової агітації.

Панкаре в Петербурзі. „Frankfurter Zeitung“ доносить з Петербурга, що бажаня Французів не сповняли ся, бо в Петербурзі не осягнув Панкаре нічого конкретного — мимомочи англійського амбасадора.

Вчера оглядав Панкаре Кремль в Москві і був на обіді в московского посадника.

Просимо відповіти передилату.

НОВИНИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: 7 Отрок. в Ефезі; римо-кат.: Ліберата. — В неділю: руско-кат.: Евсїхнія; римо-кат.: Єлєни.

— **Православє їде!** „Nowa Reforma“ в дописі з Горлаць п. н. „Prawosławie w przygotowaniu“ пише ось що: „Українські і русофільські живля ведуть завзятий спір. Завдяки впливам російських емісарїв москвофільство має ту перевагу. В деяких громадах православє є вже належно підготовленє. До тутешного староства напливають печатані (!) поданя, розкинені серед народа русофільськими агітаторами, в яких повідомляє ся староство про окремі случаи переходу з греко-католицького віроіповіданя на православє. В таким поданю просить ся староство о принятє до відома зміни віроіповіданя, зарєстрованє і приславе потвердження. Дальше повідомляє подавє, що Х виступає із звязи парохії в Н. Н. а приступає як член К до основаного „православного прихода в Н. Н., що підглає патриарсі в Царгороді (!!).“

Очевидна ся напрасна православна агітация має своє оперте в Петербурзі.

— **Мовчить...** „Прикарпатская Русь“, що повинна би дещо додати до нашої статї п. н. „руссофільські бурса“, немов набрала води в рот і мовчить... Заким ще скажемо дещо цікавого про дороги, якими ходить мандрівний російський рубель в Галичину, радїб почувти ваше чесне слово... Ая...

— **Відношенє Поляків до Русинів і жидїв.** До вчерашньої згадки про допись в „Reichspost“ п. н. „Der lachende Dritte“ повертаємо, подаючи цілу допись в переводї. Ся допись, добре умотивована, звучить:

„Початок українсько-польских мирових переговорів заповіджено на початок вересня, а в жовтні має зїйти ся галицький сойм без огляду на вислїди нарад комісії для виборчої реформи. Горячу боротьбу між Поляками і Українцями перенесено з парламентарного ґрунту на ґрунт краєвої автономії, де — природна річ — Українцям не усміхають ся так легкі результати, як в парламенті. Бо тут у Львові стоять лише противники напроти себе а з причини безсторонного судїї та об'єктивної публицы з інших стороництв певно уживуть ся в борбі деяких недозволених родів оружя. Університетське питанє є вилучене, а побіч виборчої реформи розходить ся передовсім о середні школи, бо під оглядом їх числа Поляки є непропорционально упривілевані в порівнаню з Українцями. Зовсім природно, що се штучне насаджуванє польских шкіль виходить Українцям на шкоду, однак і Полякам приносить се менше користи як жидам. Кождого року отвирают Поляки дві до три гімназії, удержувані державними фондами, або переберає ся на державний етат таке саме число приватних гімназій. Головно закладає ся нові польскі гімназії в містах східної Галичини в дуже скорім темпі, щобі її спольонїзувати. Деякі з тих гімназій, що не повстали наслідком дійсної konieczности, служать до ожиждіваня наукових заведєн. Доказом сего є польска гімназия в Перемишлї. Після офіційального звіту числила ся нїби польска гімназия 489 учеників а кінцем шкільного року, між ними 441 Поляків а 48 Русинів. Коли однак взяти на увагу віроіповіданє учеників, то виходить, що в гімназії було 206 римо-католиків, 58 греко-католиків і 225 жидїв. Навіть тамошний всепольський орган стверджує, що число Поляків зменшує ся що року, і, що дійшло до того, що треба було лувити більше клас для науки релїгії, а місце одного катехита мусїло бути звинєне. Се зовсім природне, коли на 489 учеників, є 225 жидїв. Поляки лише журять ся, щобі всі жиди вписались за Поляків. Якжеж инакше стоїть справа з українською гімназією в тім самім місті. З кінцем року числила ся гімназия 930 учеників, після релїгії було 880 греко-католиків, 6 римо-католиків, 6 греко-орієнтальних, 1 протестант і лише 37 жидїв. До такого вислїду, щоб на 489 учеників було жидїв 225 мусить, природно прийти тоді, коли

на 3,755,141 Поляків припадає 70 середних шкіль, а на 3,378,451 Русинів припадає лише пять гімназій. А гімназия в Перемишлї зовсім не є одинокою, де панує так великий процент жидївских Поляків. Те саме дієть ся в Дрогобичи, Бучачи, Станїславові, Самборі та в Жовкві. Коли розважить ся єї числа, то нема чого дивувати ся, що в Галичині богато висших місць при зєлізничій дирекції у Львові, Кракові і Станїславові, обсаджених жидями; так само мож найти богато жидїв при судах, не згадуючи вже про народне шкільництво, де — головне в містах — учителї та учительки — жиди є в більшости. Так н. пр. в чотирокласовій дївочій школі в Дрогобичи між 8 учительками є 5 жидївок а з Польки. Зовсім природно, що Русинка не легко може дістати учительську посаду, передовсім в місті, бо шкільним властям розходить ся більше о того рода жидївську польонїзацію шкіль, як о справедливість. Всї жалї Русинів в красній Радї шкільній є без ціли, бо на 56 членів шкільної Ради є лише 4 Русинів, підчас коли прочі є майже самі всепольки. Також отже в Галичині, як бачимо жид є тим, що користає з боротьби обох народів; він прилучує ся до одної з воюючих сторін — природно, до сильнішої — і виходить при тім світло в своїх обчисленях. Поляки старають ся тримати Русинів так коротко, щобі они не могли скористати навіть з того, що собі при тім здобудуть; они радше дозволюють жидам їти в гору і затроювати польський люд, як дати Українцям належне місце на сонци. Се коротковора політика, яка ще гірше пімстить ся на польскім народі.“

— **Польска печать в Київї.** В сїх днях появило ся в Київї перше число вечерної польскої часописи п. з. „Gazeta kresowa“. Редактором і видавцем сего видавництва є б. редактор „Tygodnika podolsk-oro“ П. Ст. Зембжуский. „Gazeta kresowa“ є одинацяткою з черги часописию польскою в Київї. 1. лютого 1906. р. появило ся перше число тижневника „Świt“. В р. 1907 повстав „Lud Boży“, опісля „Kresy“, „Głos katolicki“, „Biały Paw“, „Nasza Przyszłość“. „Kresy“ перемінали ся в коротці на „Kurjer kresowy“; в р. 1909 повстав „Przegląd kresowy“. З сїх видавництв перетрєвав доси всепольський „Dziennik kijowski“ і „Lud Boży“.

— **Розвиток і сила польских Соколів.** В останнім числі „Przewodnika gimnastyczn-oro“ органу польских Соколів, находять ся цікаві данї до чисельної і материяльної сили єєї невинїшної польскої організації. Треба взяти під увагу, що єї числа не повні, бо 30 сокільских гвізд не праслало ще „рапортів“. Сокільских товариств обїїмає „Сокіл“ 238, які подїлено на VII округів. Сї товариства мають 29,014 членів (в одностроях 7,158, вправляючих 5,156). Власних будинків мають сокільські товариства 106 (!) прапорів 85. Приходу мало товариство в 1911 році 1,941,393 К а розходів 1,619,988 К. Майно союзних товариств обчислюють на 3,293,668 К.

Взявши під увагу, що в прочих 30 товариствах є около 5,000 членів, то всіх членів мати ме польський Сокіл около 35,000. Крім Сокола мають Поляки ще „Drużyny Bartoszwowe“ і численні ряди т. зв. скавтств, що рекрутують ся із шкільної молодежи.

На порівнаню наших „Соколів“ і „Січий“ яких є до 2,000 ми эле би не вийшли, одна недостача бє в очі по нашій стороні, а се недостача власних сокільских домівок.

— **До відома редакції „Дїла“.** В 184 ч. „Дїла“ в рубриці „Школа і просвіта“ сказано: „Руська гімназия в Станїславові звіту не праслала, а зачувати, що і зовсім не видала, в той спосіб усунула ся найлучше в під публичної контролі“. — До сего замітимо для інформації редактора тої рубрики, що державні гімназії видають звичайно звіти аж тоді, коли гімназия є повна. Станїславівська гімназия аж в сїм році шкільнім (1912/13) буде мала повних 8 клас і певно видасть свій звіт. — Л.

— **Смерть бабки італійского короля.** Вчерашні телеграми принесли вістку про смерть матери італійского короля, вістка ся була однак неправдива, бо померла не мати, але бабка італійского короля, кн. Елисавета.

З Риму доносять: Бабка італійского короля, Елисавета кн. Генуї, з дому кн. саска, померла в Стреца, проживши 72 роки. Хорої княгинї доглядали: кн. Тома генуєнський і королева мати Маргарета. Кн. Елисавета вийшла в 1850. р. за Фердинанда сабавдского, кн. Генуї, а по єго смерті 1856. р. за маркі-

за Николая Рапалло. З першого подружжя було двоє дітей: дочка Маргарета і син Тома. Дочка вийшла за муж за італійського наслідника престоло Гумберта. Мимо свого становища жила переважно здалека від світа, особливо в останніх літах. В 1882. р. в друге повдовіла. Померша кв. була споріднена з цісарем Фравц Йосифом. Іменно єї мати, королева Амалія і мати цісаря, архіви. Зофія, були сестрами.

— **Замах на військові станиці.** З Кльостернайбурга доносять: Оноді по 12. год. вночі виконано на воєнка, що стояв на сторожі коло складу піонерів, замах. Якийсь незвісний чоловік стрілив до воєнка; куля передіравила шапку, але на часте не скалічила воєнка. Воєнк відповів стрілами, на що надбігла військова поміч і перешукала цілу околицю, але вивонника не найдено. Рано знова виконано замах на воєнка на тім самім місці; здає ся, що виконав его той самий чоловік. З причини тих двох випадків скріплено коло піонерського складу сторожу.

— **Влом до церкви.** Вночі з 7. на 8. серпня незвісні злодії влізли до церкви в Тяпчи коло Болехова, розбили церковну скарбону і вкрали около 70 корон. Книжочки на суму 500 К, що там находили ся, як також інші церковні річи неварушені. Двері до церкви виломано велізом. Жандармерія почала слідство.

— **Подорожніе обуви.** Америкавські фабриканти обуви, що держать в своїх руках світовий ринок, оповістили, що почавши від вересня ціна на черевики піднесуть ся о 20 процент. Се підвишене ціни пояснюють онв розвотком самоїздів, які чим раз більше забрають шкіру. Від 1908. року ціна шкіри піднесла ся ізза самоїздів о 72 прц.

— **Сегорічні маневри X корпусу** відбудуть ся між Перемишлем і Ярославом. Перемарші війська через повіти: Яворів, Цішанів, Мостиска, Перемишль, Ярослав, Кольбушова, Мелец, Ропчиці, Ниско, Ланьцут і Рясів відбудуть ся від 21—24. серпня с. р. Баталіони 89. і 90. п. п. з Городка, Любачева і Рави рускої прибули до Ярослава 14. с. м. Супозиція сегорічних маневрів 10. корпусу є, що ворожа армія підійшовши аж біля Тарнобжега, прямує на Ярослав, а занявши се місто йде на Перемишль. Головна кінцева зустрічармії атакуючої і армії і боронячої Перемишля, наступить в днях 12—15. вересня с. р. на терені Ярослав-Радимно.

— **Хто уживає товарів з маркою Р. Т. П.,** починає ся до піднесеня поваги Товариства і піднімає жертву фабриканта на рідну школу.

— **Із всепольської кузні.** Оповідать, що коли Ексц. Гломбінський був міністром зелізниці, він хотів, за прикладом Малярів, всі стації, котрі ще мають рускі назви, спольцити. Після сего проєкту, видуманого разом з редакторами „Slow-a polsk-ogo“, сам Львів мав називати ся Leonów, бо відомо, що Лев по польски Leon. Відтак Чортків мав називати ся Djabłów, Глубічок вел. — Głęboczek wielki, Гнівдичів — Gniadzyców, Городняк — Ogródnik, Гребенів — Grzebeniów, Гусятин — Gęsięcin, Городенка — Grodzienko piastowskie, Ізавє путє — Janie, Княже — Księże, Коростатин — Wusyrkówka, Межиброди — Międzybrody, Плуґів — Pługów, Підберезці — Podbrzeżce, Піддубці — Poddębce, Підгайці — Podgajce, Рава руска — Rawa polska, Рогатин — Rogacín, Рясна Руска — Rzesna polska Nr. 2 (бо одна вже є), Святин-Залуче — Sniacin-Zalucze, Товстобани — Tlustedamy і Ворона — Wrona. Дивно нам, що сего наміру ще не виконано, але со się odwlecze, to nie uciesze...

— **Напад опришка на поліціянта.** В середу вночі убили в Відні на ул. Молярда опришок Р. Райшер поліціянта Захара, задаючи єму кілька ударів ножем в голову і груди. Початок сего події склав ся в одній виварні. Райшер, розгніваний, що властитель відмовив єму наплатків, добув ножа і почав грозити присутнім гостям і властителеви, котрий, прочувачючи небезпеку, вівзав поліціянта, котрому аж силою удало ся вивести опришка. Поліціянт відставив его на поліцію, але коли оба найшли ся на відлюднім місці, опришок вирвав ся і почав утікати. Поліціянт пустив ся за ним, але в хвилі, коли вже мав его спіймати, сей добув ножа і кинув ся на поліціянта. Покалічений тяжко поліціянт упав на землю і зміг ще вистрілити кілька разів до опришка і легко его скалічив, але мимо сего опришок утік. Его зловлено аж пізніше. Поліціянт по двох годинах помер в шпиталі.

— Після такої події президія поліції дозволила поліціянтам носити і уживати стрільного оружя в тих дільницях, де частійше появляють ся опришки.

— **По скінченню слідства в справі замаху на Столипіна** стверджено — як доносять з Петербурга — що Багров не мав спільників і виконав замах зовсім на власну руку. Самоубийство Муравєва не мало нічого спільного з замахом. Із всіх чуток про мотиви виконаня замаху має бути найімовірніша ся, що револуціонери довідали ся, що Багров є агентом „охран“. Тоді він рішив ся виконати терористичний замах, щоби пересвідчити револуційні організації, що підозрівано его неслухно. — Супроти страчена Багрова, як також з огляду на се, що він не мав спільників, дальші доходження застановлено.

— **Рефлектор при стрільнім оружю.** Небавом появить ся в торговлях прилад зладжений одною берлінською фірмою, який можна прикріпити до кожного карабіна і револьвера, щоби вночі освітити ціль, до якої має стріляти ся. Приряд сей 18 см. довгий, а 2 см. широкій, є наче рефлектором, котрий може освітити ціль навіть на досить далеку віддаль, при чім сам стріляючий є невидимий. Берлінська поліція робить з тим новим родом оружя проби, щоби в данім випадку вести его в ужитє поліції.

— **Сегорічні світові жнива.** Зі всіх сторін світа доносять, що сегорічні жнива випали лучше, чим минулорічні. Особливо в Америці мають бути дуже гарні збіжа. Також і російські жнива є в тім році лучші, як в минулім, хоча в деяких околицях не конче дописали. В Німеччині були жнива до останного часу дуже красні. Тепер падуть там дощі і тому побоюють ся, щоби єни не пошкодили. Що до шпениці, сегорічний збір буде гірший. Італійці закуповують тепер збіже в Німеччині і в в балканських державах. Про угорські жнива не можна ще нічо певного сказати, Угорська шпениця має бути сего року гірша. Зате кукурудза має бути дуже гарна.

— **Продукція пива** дійшла в 1911. р. на цїлій кулі земській до величезної скількості 30 мільярдів літрів. Перше місце під тим зглядом займають Зєдинені Держави північної Америки з 73 мільонами гектолїтрів або або 73 мільярдами літрів. Відтак наступає Німеччина, давшише на першім місці, з 64 міль. гектолїтрів. Таку скількість пива виробило 13.186 броварів, з чого 4783 находять ся в самій Баварії. На третім місці є Англія з 56 міль. гектолїтрів. По них іде Австро-Угорщина з 23, Бельгія з 16, Франція з 154 і Росія з 88 мільонами гектолїтрів. Значно менше виробляють пива Данія, Швайцарія і Швеція. Всі інші держави під зглядом продукції пива майже не входять в рахубу.

Пиво і горівка затоплюють повели цілу землю і підмулюють повели людські кишени. Але коли прим. в Німеччині німецький грїш за німецьке пиво остає в німецьких руках, а в Франції французский грїш у руках Француза, то руский грїш за горівку і пиво потопає в чужих кишнях, бо бровари, горальні і шинки є в чужих а не руских руках. Збогачуємо других своїми мільонами корон і нарикаємо на нужду. Сумно але правдиво.

Оповідки.

— **До Високоповажаних авторів, видавців, накладців і власників драматичних творів.** Театрально-організаційна комісія Тов-а „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10.), що має за задачу організувати театральні кружки, нести їм поміч і ними опікувати ся, постановила зладити показчик усіх українських театральних творів для ужитку театральних аматорських і заводських дружин. У сьому показчикові комісія хоче помістити при кождім творі в першій мірі его зміст, а попри се пояснити найважнійші річи в техніці вистави штуки (дієві лица, сценічна обєтанова, реквізити і т. п.). З такого показчика легко буде кождій театральній дружині зорєнтувати ся при виборі штуки для себе і для своєї публіки; сям отже показчиком хоче комісія сповнити одну частину своєї задачі. З другою ж боку такий показчик творити ме рекламу для авторів українських театральних творів для видавців і книгарів; тому й надіє ся комісія з їх боку помочи у наміреному ділі.

Самозрозуміло, що зміст твору мож подати лише тоді, коли твір видить ся, чи прочитає ся. Годіж комісії справляти усі театральні твори (у найбільшій мірі лиш на се,

щоби коштом „Просьвіти“ робити авторам, видавцям і книгарям безплатну рекламу), тим більше, що багато театральних творів вже нема де добути, а велика їх частина ще й досі не видана друком блукає ся по Україні в рукописах. — Тому комісія просить отсим усіх українських авторів (зглядно видавців) драматичних творів, щоби понадали їй даром по одному примірникови кождо твору для ужитку при зладжуваню показчика. Тих авторів, що мають ще не друквані рукописи таких творів, просить ся, щоби на сю ціль позичили рукописів, а при тій нагоді подали свої услія на случай, коли комісія задумала би видати рукопись друком або бодай репродукувати єї в пару десятках примірників автографією чи машинним письмом.

В дуже многих случаях ані автор ані видавець не диспонує уже дотичним твором (пр. автор вже не жив, видавництво вже зникне, книжка вже розпродана і т. п.), друквані примірники старого твору лиш зрідка подибують ся в приватних руках, а рукописи в руках наслідників авторів або в бібліотеках. Тому комісія звертає ся отсим з горячим прошенем до всіх власників оттакых бібліографічних рідкостей, щоби також зволили прийти в поміч комісії у єї намірі та понадали їй сі уникати хотий би й з деякими застереженнями за попередним порозумінєм. Комісія готова подбати про репродукцію таких унікатів в хосен їх власників.

Комісія має намір ще сеї осени впорядкувати обговорюваний показчик, тому просить всіх прихильників діла о чим скорше надіслати прошеня матеріялів і отсим вже заздалегідь дякує всім, що не лишуть сего покликку без успіху. — Посалки треба адресувати до Тов. „Просьвіта“ у Львові: Стефан Чарнецький, голова. Іван Савицький, секретар.

— **З Дирекції шкіл Укр. педаг. Тов-а.** Вписи учениць до всіх шкіл У. П. Т. відбудуть ся по фєряхх 31. серпня, 1. і 2. вересня від 9—12 і 3—6 в канцелярії шкіл (ул. Мохначького 12). До впису повинна явити ся учениця особисто в товаристві вітця, матери або опікуна (або бодай їх заступника) і принести з собою: а) свідодтво шкільне з послідного півроку; б) одну точно вповнену вписову картку, котру набуває ся в школі. Учениці, що зголошують ся до школи вправ і I. кл. виділової, мусять предложити крім того свідодтво щепленого віспи і метрику уродження. Учениці, що зголошують ся на I. рік семінарії, мусять крім того предложити свідодтво фізичного уздібненя, виставлене урядовим лікарєм (фізиком). Всі кандидатки семінарії мусять предложити письмєнну заяву родичів (або опікунів) що до точного складаня оплат.

Оплати шкільні є такі: а) В школі вправ 4 К піврічно. б) В школі виділової для учениць I, II, III. кл. 6 К піврічно, для учениць IV. і V. кл. 10 К піврічно. в) В семінарії вносить статумом установлена місячна ошлата 20 К — однак Виділ Товариства знижає сю ошлату на внесене Учительского Збору. Сі, що мали знижене в попереднім році, користають з него дальше, о скілько Учительский Збір і Виділ Товариства не відбере або не обмежить їм сего зниженя (а радше сеї стипендії) за дла лихих нот з поведєня, пильности або поступів. Кандидатки I. року мусять зараз з початку вересня се є до 3. вересня внести поданє о знижене місячної оплати, долучучи до него свідодтво убожєства (очевидно в серпні виставлене) і декларацію що до висоти оплати, яку би могли місячно складати. Рєчьнець до вплати такє дла семінаристок устанавляє ся після ухвали Виділу У. П. Т. до 10. кождого місяця, дла учениць виділової школи і школи вправ до 10. жовтня в I. півроці а до 10. марта в II. півроці. — Дирекція має право по тих рєчьнях видалити в короткій дорозі учениці, що не вплатили належної такси.

При вписі складають ще учениці виділової школи і школи вправ 2 К на шкільні прибори, а кандидатки семінарії 4 К вписового і 1 К на шкільні прибори. — Від тих оплат не може бути ніяка учениця увільнена. За науку стенографії і французської мови платять учениці місячно по 1 К.

Іспити поправчі відбудуть муть ся в днях 2. вересня рано від 9—12. год.

Вступні іспити на I. рік семінарії і до I. кл. виділової будуть відбудувати ся в днях 3. вересня від 10. год. рано.

Вступні іспити до висшх клєс обох

шкіл відбудувати муть ся в днях 5. і 6. вересня.

Рік шкільний 1912/13. розічне ся дна 3-го вересня торжєственним Богослужєнем, на котре обовязані явити ся всі вписані учениці.

— **Управа української гімназії в Количинцях** подає сям до відома, що на основі ухвали Виділу філії Пед. Товариства і гімназьяльного комітєту отвирає ся в початком нового шк. року 1912/13. пятау клєсу. Вписи до гімназії відбудуть ся дна 2. і 3. вересня. Вступні іспити до I. клєси слідують в понеділок 2. вересня; початок о 9. год. рано — до висшх клєс від 5. до 15. вересня 1912. р. Цєльєви О. 428(1)

— **Нові телефони.** Дня 15. с. м. віддано до прилюдного ужитку державні телефонічні сіти в Перемишлянах і Монастирєсках, 17. с. м. в Бережанах і Ягольнці, а 19. с. м. в Підгайцях і самостійна телефонічна розмовнича в Тлустім.

Посмертні оловістки.

О. Євген Ступниций, парох в Обєртині, жуківського деканата, упокоїв ся дна 13. с. м. в Дєлятині в 48. році житя. В. є. п.!

О. Дмитро Минецей, парох в Дєлєві, устєцького деканату, станіславської єпархії, упокоїв ся дна 10. с. м. в 79. році житя і 44. свьященєства. Б. є. п.!

Ольга Антонина Дорошєва, вдова по свьященикови, померла дна 14. с. м. в Камінці струм. в 61. році житя. В. І. п.!

Жаука, умілість і письменєство.

Модєрністичний напрям у нашому письменєстві. Случайно впала мені у руки повість Михайла Яцкова: „Огні горять“. Зміст єї такий: Остап, син сєляннина Бориса, спосібний гімназьяний ученик, приходять у висшій гімназії до переконаня, що він не має чога в гімназії учити ся, бо тільки той, „кого Бог скривдив на розумі, той нехай учить ся в гімназії“ (стор. 124); він не потребує науки в гімназії а се тим більше, що профєсори то самі півголовики..

Тому кидає гімназию та „блукає по лісах, тужить за Ніною“ (стор. 124)..

Ніна, донька маляря, єманципантка, хоть Остапови любов свою свята прїркає, то одначе в коротком часі про се забуває. Та не тільки забуває, але стаєть ся фалшивою, облудною, переворотною.. Ось якими словами представляє характер Ніни єї товаришка Манька (стор. 110): „Я тебе не розумію — говорить она до Ніни. — Тут переписуєть ся з Остапом, тут освідчає ся тобі Савюк, а се не спивное тебе кокетувати Гірянка, ба навіть відбиваєть мені Загайного“. — Але то ще не всі, котрими Ніна є горячо занята.

Розумієть ся само собою, що та любов не є плятонічна, бо Ніна управляє вільну любов. Але зі страху, щоби не було яких наслідків сеї любови, уживає она ріжних ліків (стор. 118), ба навіть що нощі кладе на себе камінну плиту.. (стор. 129). — Одначе всьо надармо, бо дитя на світ приходить, а Ніна закопує его в городі..

По слабости, Ніна прийшовши до здорєвля, живє дальше так само плугово, аж вкінці віддає ся за Бурмилова, а то длатого, що він великий мужчина, котрого „рука навіть в мій черевик не годна змістити ся“ (стор. 114) — як о нім в одушевєнено говорить Ніна..

Інші особи, що приходять в повісти, як родичі Остапа і родичі Ніни, грають тільки підрядну ролю, о скілько се потрібне дла декорачії героїні Ніни.

Такий є короткий зміст сеї повісти. А тепєр деякі нашє уваги.

Письменники пишуть, щоби читачі читали, образували ся та їх творами одушевляли ся. Так все було, є і так буде. Читачі читають твори письменників та перед їх очима відкриває ся новий свєт, нові гадки, нові ідеї. У нас передовсім молодіж читав найбільше такі повісти.

Чогож навчить ся гімназьяний ученик, академик, ліцєантка або семінаристка, прочитавши таку або подібну повість?

Ученик одушевєть ся і піде в слїди Остапа; адже Остап се ідейний молодець вельми спосібний; єму всі товариші гратулюють

стор. 69) і завидують в школі его виступів проти професорів. Тому читає ученик, подібно як Остап, готов покинути гімназію, бо „на науку в гімназії плюнути не варто“ (sic!) стор. 11. — Та не тільки всі професори крім двох, але й інші образовані люди, як судії, адвокати, лікарі, то самі неучки, злі і вісупі люди. Так думає М. Яцків.

А коли читач ученик не схоже поступити так, як Остап, що кидає гімназію, то поступити так, як товариш Кривіс, що написав на зошиті:

„Salvete professores, moriturus vos salutat.“ „бо завтра вже его не буде“ (стор. 79) і відбере собі жите.

Гарні ідеали для молодця! Наколиж читачкою повісті буде семінаристка, ліпантка, то она стане відразу високо культурною, поступовою панночкою, їй отворять ся очи і она прозріє..

Она навчить ся вбрати в одіж гімназійного ученика і втікати в ночи з дому до свого Остапа так, як се робила Ніна.

Она навчить ся бути підлою і безличною і стане на велику скалю пронагувати вільну любов, — так як Ніна.

Прегарний ідеал для кожної поступової панночки.

А треба М. Яцкови признати дещо порнографічного таланту. Він попадає в якусь одушевлену у кождому місці, де приходиться йому писати про ті собачі інстинкти, як він називає ті „огні“ любові.

У нього зараз на устах „святі“ (!!) „огні, палкі обійми“ (стор. 47, 58, 90, 102, 105, 126, 128...) У нього по словах „обійми“ точки..

А в сих точках міститься ся та собача сила чуття, котра веде уяву читача і читачки туди, куди весною або в осени літає песьча тічня..

Щож сказати про такі твори нашого письменства?

Ми нині живемо в часах високої культури і цивілізації, нині стараємо ся освітити навіть дикі звірі, хочемо, щоби і они покинули свої дикі та погані норви; бажаємо і звірів цивілізувати..

А за те наші модерністичні письменники стараться ся о те, щоби з людий зробити не диких скотів, але ще гірше скотів..

Бо прошу порівняти поведене героїв і героїнь модерністичних повістей і новель з життям нерозумних сотворінь! Чи не представляє ся оно гірше від поведени лютих звірів? Хто може навести бодай один такий примір у звірят життя такого, як веде Ніна?

Всі звірі мають „свої часи“... Але певно, що не так, як Ніна.

Кожде звіря-саміця носить свій плід протягом означеного часу, та не бере ніякої отруї, ані не кладе на себе камінних плит, як героїні модерністичних новель..

Корова і сука плекає свій плід, а колиб хто чужий хотів забрати, ричить, а сука гавкає, вие, кусає — але сама не закопує в горді, як „Ніна“..

Те, що у звірят є проти природне, є у модерністичних письменників природне, а навіть гарне.. ідейне..

Страшно думати про се!

Щож сказати про сих модерністичних авторів таких порнографічних повістей?

Чиж не є они убийниками невинних і чистих душ молодіжи? Чиж не є они різувачами найблагородніших почувань наших дітей? Чиж не є они грабарями життя, здоровля і щастя наших синів та довок?

Де у них честь? Де сором? Де совість? Чи є у них бодай крихітка якої етики не християнської, не природної людської — але бодай — бодай звірчої? Адже у найлютіших скотів є дві засади якби — етичні, а то: одна удержати своє жите, а друга — удержати свій рід, своє покоління..

А у модерністичних письменників навіть сих двох засад нема! Проте нам треба боронитись проти них.. Тому проч з модерністичними письменниками у нашій літературі!..

Ник. Садовський.

Всячина.

— Сумна статистика. Англійські часописи поміщують ворожби звісного англійського лікаря, д-ра Вінслєва, котрий на основі статистичних обчислень дійшов до висновка, що в 2212 р. огорне все людство шал. Др. Вінслєв виказує, що божевілье зростає з кождим ро-

ком застрашаючо. В 1859 р. виказувала статистика 36,862 умово хорих, а за минулий рік 135 000. Перед 50 роками припадав в Лондоні процентово оден хорий на 575 мешканців, нині на 236. Супроти сего приходиться др. В. до висновка, що за 300 літ буде на світі більше людей умово хорих, ніж здорових. На повиспі здогади задивляють ся англійські часописи скептично, замічуючи від себе з кепкованем, що на випадок здійснення теорії д-ра В. може наступити зміна лише в тім напрямі, що умово хорі обіймуть управу, а здорових позаминають під ключ, як небезпечних божевільних.

— Пошми ся в дурні. Дуже часто купці оголошують в часописах, що дадуть нагороду тому, хто докаже, що їх товар не добрий. Таке стало ся недавно в Америці. Одна ново-йоркська фірма оголосила, що дає 5 тисяч доларів тому, хто потрафить вломати ся до каси їх виробу. Довгий час не зголошував ся ніхто, бо спеціалісти від кас бояли ся суду. Вкінці приречено, що нікому за се нічо не стане ся і тоді зголошило ся двоє людей. Оден хемик і якийсь злодій, що недавно его випустили з тюрми, де сидів власне за влом до каси. Ся проба мала відбути ся в цирку. Мимо того, що ціна вступу підвищено, цирк був повний. На арену винесено дві каси, в котрих замкнули по 5 тисяч доларів і приречли, що як обом незнаним людям, що зголосили ся, удасть ся їх отворити, можуть собі забрати. Всі заперли відхід з цікавості. Та не довго тревало, а обі каси отворили ся, одна улягла хемікаліям, друга витрихови злодій. Оба людиці забрали собі гроші і зникли в товпі. Фірма скомпромітувала ся а цирк заробив.

Телеграми

з дня 16. септня.

Ішль. Міністер загран. справ гр. Берхтольд прибув тут нині рано в товаристві легатійного секретаря гр. Кінського. О 11. год. був міністер на послухану у цісаря.

Надьєред (ТКБ). Предсідник кабінета др. Лукач вголосив вчера на дуже численних виборчих зборах довшу промову, прийняту дуже прахильно, в якій здав звіт з своєї діяльності. Передовсім зазначив, що ухвалення військової реформи було конечністю і прямо обовязком соймової більшости. Події, які склали ся в соймі по тій ухвалі, були лише послідовністю точного приміювання правильного. Показало ся конечним вести до сойму поліцію, в цілі усунення опірних послів і бесідник бере на себе за се повну одвічальність. Мимо сих подій правительство і більшість желают собі повороту нормальних відносин і миру. Питане тепер, які условини поставити тепер опозиція в заміну за участь в правильній парламентарній праці. Бесідник не хоче предклатати ніякого начерка, лише заявляє, що не ровходить ся ту о особи, котрі радо згодять ся на кождо ухвалу в інтересі вітчизни. Більшість попре кождо пробу до розмотання положення, але мусить мати запоруку, що палата буде спосібна до праці. Відтак обговорював др. Лукач бюджет, після чого згадав про проєкт виборчої реформи. Заявив, що виборче право буде розширене до найдальших границь, але так, щоби найперші інтереси краю не понесли шкоди.

Солаунь. (ТКБ). Зеліничий будинок найшов коло стації Амаатов динамітну бомбу, положену на шляхах.

Солаунь (ТКБ). На торві в Митровиці застрілено капітана артилерії Зія еффендія. Виновник замаху утік.

Будапешт. Оборонці посла Юл. Ковача, що остає доси в слідчій в'язниці, др. Польові і др. Гонда, внесли широко умотавований відклик проти рішення сенату, на основі якого оречене судових знавців переказано до розслідування висшому лікарсько-судовому сенатові, а обжалованого задержано в в'язниці. Відклик полягає передовсім на тім, що силою закона має бути каране діло, а не сам намір. Прокуратурия війшла, кажуть, як зрештою у всіх політичних розправах, на політичні манівці. Рішення сенату є зовсім неувасаднене. Оборонці покликують ся передовсім на дуже корисне для Ковача оречене судових знавців лікарів, пригадують перебіг замаху, а вкінці висказують бажанє, щоби дотичне оречене суду знести, а Ковача випустити на свободу.

Вписи і вступні іспити до жіночих шкіл СС. Василянко в Станіславові а то: до школи народної (4 класи), виділової (1) перша класа), семінарії учительської (4 роки) і реальної гімназії (2 перші класи) відбудуть ся дня 29., 30. і 31 септня.

Услівя прийнята до інституту слідуєчі: оплата за удержанє враз з шкільною наукою за учениці школи народної і виділової 50 К, за кандидатки семінарія учительського 55 К, за гімназистки 60 К місячно.

Близіші інформації що до заосмотреня інституток в виправу і т. п. подасть Управа Інституту на жаданє письменно.

З шкільним роком 1912/13 вводить ся однострій, тому нових суконь справляти не треба, бо материяли спроваджує Інститут і тут шити ся буде.

Від Управи Інституту СС. Василянко в Станіславові, ул. Заболотівська ч. 15. 420(12)

Альойз Тідкер

Львів, Ринок 38,

Філія ул. Городецька ч. 14.

Найдешевший склад фарб, лакерів, артикулів гумових, будівельних, горальняних і до щоденних потреб домашних

порукає

всіякі товари добірної якости по найприступнійших цінах. 427(10)
Ціникі даром і оплатно.

Брошуру:

Йосиф II. чи Ян Казимир?..

(з нагоди святкування мнимої 250-літньої річниці естєованя Львівського Університету).
можна набути в Адміністрації „Руслана“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Рух заліничих поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-європейского.

Замітна. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години вічні від 600 вечером до 559 рано означені підчеркненем чисел минутних.

Візитів зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12:35, 3:40, 8:22, 8:35, 2:05§, 2:45, 3:45*, 5:46†, 6:05, 7:00, 7:30, 11:10.

*) до Ряшева. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня. †) до Мпани.

До Підволочиск: 6:10, 10:35, §2:16, 2:27, 2:50†, 8:40, 11:13.

†) до Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня.

До Черновець: 2:50, 6:10, 9:15, 9:37, 2:25, 3:05*, 6:28†, 7:55*, 11:00.

*) до Станіславова. †) до Коломиї. *) до Ходорова кождого попередного дня перед неділю і святю.

До Стрия: 6:00, 7:30, 10:02 §), 1:45, 6:50, 11:25. §) Від 16/6 до 8/9 включно лише в неділю і рим.-кат святя.

До Самбора: 6:58, 9:05, 8:50, 10:56.

До Сокаля: 7:35, 2:21, 8:00, 11:35*.) *) до Рави рускої (лише в неділі).

До Яворова: 8:40, 5:45.

До Підгаєць: 5:55, 4:53.

До Стоянова: 7:55, 5:20.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6:25, 10:55, 2:29*), 2:42, 3:07†), 9:01, 11:30.

†) до Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно що дня.

До Підгаєць: 6:09, 1:21*), 5:15, 10:40§). *) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.

До Стоянова: 8:12, 5:38.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6:28, 1:40*), 5:36, 10:59§). *) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.

Поїзд поспішний зі Львова до Підволочиск відіздить о год 2 мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів II.

Поїзд особовий зі Львова до Красного відіздить о год 2 мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів IV.

Поїзд особовий зі Львова до Станіславова відходить о годині 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів III.

Львокалькі поїзди.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6:02, що дня: від 1/6 до 31/8: 7:22, 10:05, 2:35, 6:31, 8:35.

від 1/5 до 15/9: 4:21. в неділі і римо-кат. святя: від 1/6 до 31/8: 1:30.

від 1/5 до 31/5: 2:35, 8:35.

До Янова: що дня від 1/5 до 30/9: 10:15, 3:03 в неділі і римо-кат. святя: від 5/5 до 8/9: 1:26.

До Любіня: в неділі і римо-кат. святя від 12/5 до 8/9: 2:40.

Товариство взаїмого крег иту „Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпеченє „Джістер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваршєненях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілю Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Джістрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потруєня податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницї почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничї К 3,468.296—

Удлі членські К 341.275—

Позички уділені К 3,916.577—

Канцелярї Товариства отворені перед полуднем

Ол. Барвіньський: *Значінє українсько руского народу для Австро Угорщини* (перекл. розвідки в Oesterreichische Rundschau з 1. мая 1912) ціна 20 сотяків. Дістати можна в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

„Карпатія“ тов. обезп. на жите — Заступство в Синавці, п. Башня дол. приймає обезпечєня на жите, посаги, від огню, граду, крадіжи і випадків. 394(28).